

Piotr Bojarski

Ośrodek Badań Naukowych

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

SPRAWOZDANIE Z PROMOCJI KSIĄŻKI
*MIĘDZY WILNEM A OLSZTYNEM. W 70. ROCZNICĘ
PRZYBYCIA POLAKÓW Z WILEŃSZCZYZNY
NA WARMIĘ I MAZURY*

6 kwietnia 2017 r. w Sali Kameralnej kamienicy Naujacka w Olsztynie odbyła się uroczysta promocja książki pt. *Między Wilnem a Olsztynem. W 70. rocznicę przybycia Polaków z Wileńszczyzny na Warmię i Mazury*, wydanej pod redakcją Piotra Bojarskiego i Andrzeja Szmyta. Spotkanie zostało zorganizowane przez Miejski Ośrodek Kultury, Towarzystwo Przyjaciół Wilna i Ziemi Wileńskiej, Wydział Humanistyczny UWM oraz Związek Piłsudczyków RP – okręg Lidzbark Warmiński. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że powyższe wydarzenie zostało przygotowane w ramach comiesięcznego cyklu Czwartki Wileńskie, stanowiącego wspólną inicjatywę Towarzystwa Przyjaciół Wilna i Ziemi Wileńskiej oraz olsztyńskiego MOK-u. Promocja książki stała się dobrą okazją do kolejnego spotkania, służącego integracji środowiska olsztyńskich „Wilniuków” i środowiska akademickiego. Warto przypomnieć, że powyższa monografia nierozzerwalnie wiąże się z rocznicową konferencją naukową pod tytułem *Siedemdziesięciolecie przybycia Polaków z Wileńszczyzny na Warmię i Mazury*, która miała miejsce 18 listopada 2015 r. w Centrum Nauk Humanistycznych UWM w Olsztynie.

Spotkanie promocyjne swoją obecnością zaszczyliło kilku znaczących gości. Wśród nich znaleźli się m.in. Wiktor Marek Leyk, dyrektor Kancelarii Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Gabriela Konarzewska – dyrektor Wydziału Kultury i Ochrony Zabytków Urzędu Miasta Olsztyna, Krzysztof Dąbkowski – dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie, płk w st. spocz. Józef Zysk – wiceprezes Zarządu Głównego Związku Piłsudczyków RP oraz dr inż. Zygfryd Gładkowski – Honorowy Prezes Towarzystwa Przyjaciół Wilna i Ziemi Wileńskiej w Olsztynie. Warto dodać, że wydarzenie to cieszyło się sporym zainteresowaniem lokalnych mediów – TVP 3 Olsztyn oraz Polskiego Radia Olsztyn, które objęło imprezę patronatem medialnym. Na spotkanie przybyło około 70 osób zainteresowanych tą tematyką. Na podkreślenie zasługuje obecność wielu młodych osób, nierzadko posiadających wileńskie korzenie.

W promocji wzięło udział 11 autorów rozdziałów omawianej publikacji. Wśród nich znajdowali się pracownicy Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych WH UWM: dr hab. Witold Gieszczyński, prof. UWM,

dr Radosław Gross, dr Maria Korybut-Marciniak, dr hab. Wiesław Bolesław Łach, prof. UWM i dr hab. Halina Łach, a także przedstawiciele Instytutu Filologii Polskiej WH UWM: dr hab. Maria Ankudowicz-Bieńkowska, prof. UWM oraz prof. dr hab. Zbigniew Chojnowski. Nie zabrakło również dr Wojciecha Marciniaka – historyka z Uniwersytetu Łódzkiego, dr. Sławomira Maksymowicza – reprezentanta Archiwum Państwowego w Olsztynie oraz dr. Jana Zygmunta Trusewicza – lekarza, przedstawiciela Warmińsko-Mazurskiej Izby Lekarskiej.

Imprezę otworzył dr inż. Henryk Bolejko, prezes Towarzystwa Przyjaciół Wilna i Ziemi Wileńskiej, który w imieniu organizatorów powitał wszystkich gości oraz podziękował redaktorom i autorom poszczególnych rozdziałów za pracę i zaangażowanie, włożone w powstanie książki. Następnie głos zabrał współredaktor publikacji, dr hab. Andrzej Szmyt, prof. UWM – dziekan Wydziału Humanistycznego, który przybliżył zebranych treści zawarte w monografii. Zwrócił przede wszystkim uwagę na fakt, że autorami trzynastu rozdziałów prezentowanej publikacji byli nie tylko badacze, ale także pasjonaci. Wśród nich znaleźli się: historycy reprezentujący różne obszary badawcze, literaturoznawcy, archiwiści, politolodzy, a nawet lekarz medycyny. Teksty zostały ułożone w porządku tematycznym, w miarę możliwości z zachowaniem chronologicznego porządku prezentowanej problematyki.

Temat przewodni książki autorzy poszczególnych rozdziałów przedstawili w różnych aspektach. W pierwszej kolejności zostały zamieszczone teksty, zawierające refleksje na temat genezy oraz istoty problemu związanego z wysiedleniem i przesiedleniem mieszkańców Wileńszczyzny. Następną część książki poświęcono rozważaniom odnośnie przebiegu samego procesu przesiedlenia „Wilniuków” na tereny Warmii i Mazur.

Trzon publikacji stanowi siedem rozdziałów, skoncentrowanych na prekursorskiej roli ekspatriantów z Wileńszczyzny w odbudowie i rozwoju ich nowej małej ojczyzny. W tej części stosunkowo dużo miejsca poświęcono wileńskim lekarzom, którzy organizowali na Warmii i Mazurach system ochrony zdrowia. Kolejne rozdziały dotyczą zasiedlania warmińskich i mazurskich wsi przez Kresowiaków oraz wpływu przesiedleńców z Wileńszczyzny na zmianę nazw miejscowości na tych terenach po 1945 r. Spośród dwóch ostatnich rozdziałów jeden dotyczy problematyki wileńskiej w literaturze Warmii i Mazur, drugi natomiast, nieco odbiegający od tematu, porusza smutny problem dyskryminacji polskiej mniejszości narodowej na Litwie w czasach współczesnych. Konkludując, profesor Andrzej Szmyt zwrócił uwagę, że omawiana praca stanowi również wyraz szacunku i wdzięczności przybyszom z Wilna i Ziemi Wileńskiej, za ich wkład w tworzenie wielokulturowej tożsamości naszego regionu po 1945 r.

W programie uroczystości nie zabrakło wystąpień zaproszonych gości. Przedstawiciel Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego Wiktor Marek Leyk, nawiązując do tematyki publikacji, przytoczył historię opowie-

dzianą przez Waltera Późnego - ówczesnego starostę szczycieńskiego o tym, jak wyglądały pierwsze transporty z ekspatriantami z Kresów Wschodnich. Przedstawiciel Prezydenta Olsztyna, Gabriela Konarzewska, podkreśliła, że przystępny język publikacji pozwoli olsztynianom wzbogacić wiedzę o historii miasta i regionu oraz umożliwi dotarcie do żyjących jeszcze ekspatriantów – uczestników i naocznych świadków tamtych wydarzeń. W imieniu prezydenta, dr. inż. Piotra Grzymowicza, Gabriela Konarzewska wraz z Krzysztofem Dąbkowskim wręczyli redaktorom okolicznościowe dyplomy.

Następnie Piotr Bojarski, współredaktor publikacji wręczył wszystkim autorom rozdziałów egzemplarze autorskie monografii. Miłe dopełnienie ceremonii wręczania książek stanowiły woskowe popiersia Marszałka Józefa Piłsudskiego, postaci nieodzownie kojarzonej z Wilnem i Wileńszczyzną, przekazane autorom przez Józefa Zyska.

Promocja książki stała się również okazją do oficjalnego przyjęcia w poczet członków Towarzystwa trzech nowych osób, a mianowicie Marii Ankudowicz-Bieńkowskiej, Marii Korybut-Marciniak oraz Józefa Zyska. Wymienione osoby otrzymały legitymacje członkowskie.

Po wyczerpaniu oficjalnego porządku uroczystości rozmowy przeniosły się w kuluary, gdzie przy poczęstunku można było wymienić poglądy i wspominać lata spędzone na Wileńszczyźnie .

Swoiste podsumowanie spotkania promocyjnego stanowiła audycja *Wieczór z Kulturą* przygotowana przez dziennikarkę Polskiego Radia Olsztyn Ewę Zdrojkowską, która po spotkaniu w Miejskim Ośrodku Kultury zaprosiła do studia radiowego Piotra Bojarskiego i Andrzeja Szmyta na dyskusję o monografii.